

Pär këtë aneye Hëna duhet e
kuqe gjatë një eklipsi të
plotë, si në fotoën dëshira.
Foto: Sengjel Mutovkin

Foto: A. Ayiomamitis

100

8

EKLIPSIS

Diagramma e ekipsit: hënor (ajlo nuk ruan shkallazirin). Rrezet e Diellit: blikohen nga Toka. Vëtëm ato që mund t'u kalojnë përmes atmosferës së Tokës, si ne lindjen e Diellit apo në perëndimun e tij, e arrinë Hënërin. Këto rreze janë të kuqe; arrita blu shpërhapet.

Timenandate.com

Bërkundér ekilpisit dellor, qđé mund
tē shihet vetäm nga rjē zone e
mund tē shihet prej gjithkund mbi
Tokē, aty ku është natë.
-Hjë e Tokë mbi Hënë është gjithmonë
mumbullakët, prandaj qđé në kohat e
njëtura është ditur se Toka është rjë
sferë.

Një tranzit i Phobos, njërtë prej hënave të Marsit, parë nga spazi-ta që e Marset. Hija nuk është e rrumbullakët, se Fobos nuk është sférrik. Fotoja është marrë nga Perseverance Rover, një rover robotik që eksploroni planetin Mars.

Herë pas here Afërdita, kalon para Diellit, parë nga Toka. Kjo dukuri quhet tranzit, jo ekliptik. Kjo foto tregon pozicionet e ndryshme të Afërditës gjatë një tranziti.

Foto të marrë nga anija hapësinore Juno në orbitën e rreth Jupiterit. Shihet hija e satelitit lo mbi Jupiter gjatë një ekliptikë diellor.

Hēnēs, naodn ekips hēnor.
Ekipsset dītellore nhdodhīn giatē
Hēnēs sē re, qē ēsh tē faza kur ana
pa dritē e Hēnēs eshtē pērballē.
Tokēs, dhe kēshtu ne nuk e shohim
dot.

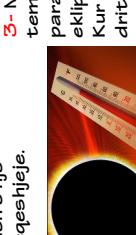
Universi né xhepin tim

1 - Gjatë një ekipsit të pjesëshëm diellor, ëdo vrimë e vogël e do të krijojë imazhin e Diellit të ekipsuar pjesërisht.

2 - Kryaçoëzët që shihin mbi

köké, duke patur Diellin
 prapa. Do té shohésh se
 né hapésirat mes
 gishavate do té shfaqen
 imazhet e Diellit té
 ekipsular Pésirésh, né
 formam e njé
 buzëqeshje.

3- Mat
temperaturën
para dhe gjatë
ekipshit.
 Kur Hëna bilo kon
 dritin e Diellit, la
 bilo kon edhe
 nxehzasiné.

Julieta Fierro
 Instituto Astronómico,
 UNAM, México
Grażyna Stasinska
 Observatori París

Në të gjitha planetet e Sistemit Diellor që kanë satelite ekiposet ndodhën kur ato kalojnë më Diellit dhe planetit.

Imajinoni i veten mbi një botë si Jupiteri dhe Saturni, që kanë më shumë se njëqind satelite; aty ekiposet ndodhin çdo ditë!

Ekiposet që nuk embullojn

The diagram shows the Sun at the bottom left, with its light rays passing through the Earth's atmosphere. The Earth is depicted as an orange oval orbiting the Sun. A vertical line from the Sun represents the ecliptic plane. The path of the Sun across the sky is shown as a series of yellow crescent shapes moving from the lower left towards the upper right. The text 'Häntä mihillä vettämäni' is written vertically along the left side of the Sun's path.

Hënës mretë Tokës. Nuk adhet ta shohim direkt Diellit, se rezetë tij të ndarishme mund tij, dëmtojnë shihim pa e kuptuar. Nëse do vrotoni një eklipsi, është e rendësishme të vini syze speciale, të cilat mund ti hiqni vetëm gjatë kohës së ekipsit të plotë.

Qeni që ha
Diellin, si pas
një legjende

Maja i shkullit të 13.

Riprodhim i tabelës së

ekipseve nga një kodikos

parashikoni ekipsen.

Kiристofor Kolombi, kur zbritti në

zbutje Hënës. Ai e diinte se do t'ia

parashikonte datatë ekipsave.

Tai datajet e ekipsave të ardhshme

mund të gjinden në internet.

Në natyrë ka një përkim të jashtëzakonshëm; përmasat e dukshme të Diellit e të Hënës janë të rjetë.

Një ekips diellor ndodh kur Hëna kalon para Diellit. Gjatë ekipsit të plotë, qendra e Hënës është saktësishët përballë qendrës së Diellit, dhe kështu ajo e mbulon tërësish.

Kur qendrat e Diellit e të Hënës nuk përkirinë, ndodh një ekips i pjesshëm.

Nëse keni rastin të shihni një ekips, mos e humbni atë-sidomos po që ekips i plotë. Është një çast i paharrueshëm, kur qelli i errësoshet dheju mund të shihni ylet në mes të dëties. Në disa zona ndodh që kafshët të gjorëtohen aq sa të bëhen grati për të fjetur.

Zona e kuqe që rrëthon diellin, shihet kurrë, kromosfera, kurse zona e gjelbër është

kundra.

NASA

©

7

Vrojtimi i ekipsit

Gjatë ekipsit të plotë diellor mund t'ë vrojtohen shtrresat e jashtme, si kromosfera dhe kurora. Ato nuk shihen në perdhë të tjera, sepse janë më pak Diellit që emeton drithën që shohim. Forma e kurorisë është gjithmonë e ndryshueshme, sepse varë nga fusha magnetike e Diellit, që ndryshon. Pranë Diellit, që është i ndryshëm nga tjetri. Nëkatë qill t'ë errësuar planetet, dëmtojnë shihim pa e kuptuar. Nëse gjatë diellorit gatujti si të jetë natë.

Nuk adhet ta shohim direkt Diellin, se rezetë tij të ndarishme mund tij, dëmtojnë shihim pa e kuptuar. Nëse do vrotoni një eklipsi, është e rendësishme të vini syze speciale, të cilat mund ti hiqni vetëm gjatë kohës së ekipsit të plotë.

Qeni që ha
Diellin, si pas
një legjende

ki

Riprodhim i tabelës së

ekipseve nga një kodikos

Maja i shkullit të 13.

Ekipset e plotë dieiore në të ardhmen

11 20 Mars, 2024

12 2 Shkurt, 2025

13 Korrik, 2027

14 26 Dijembre, 2028

15 15 Dijember, 2030

16 20 Mars, 2033

17 22 Korrik, 2038

18 25 Nentor, 2040

19 2 Guisht, 2027

20 8 Prill, 2024

21 27 Gusht, 2026

22 5 Mars, 2023

23 12 Gusht, 2027

24 7 2 Gusht, 2027

25 5 Mars, 2023

26 12 Gusht, 2027

27 20 Prill, 2024

28 13 Korrik, 2027

29 15 Dijembre, 2028

30 15 Dijember, 2030

31 20 Mars, 2033

32 22 Korrik, 2038

33 15 Nentor, 2040

34 15 Dijember, 2030

35 20 Mars, 2033

36 22 Korrik, 2038

37 15 Nentor, 2040

38 15 Dijember, 2030

39 20 Mars, 2033

40 22 Korrik, 2038

41 15 Nentor, 2040

42 15 Dijember, 2030

43 20 Mars, 2033

44 22 Korrik, 2038

45 15 Nentor, 2040

46 15 Dijember, 2030

47 20 Mars, 2033

48 22 Korrik, 2038

49 15 Nentor, 2040

50 15 Dijember, 2030

51 20 Mars, 2033

52 22 Korrik, 2038

53 15 Nentor, 2040

54 15 Dijember, 2030

55 20 Mars, 2033

56 22 Korrik, 2038

57 15 Nentor, 2040

58 15 Dijember, 2030

59 20 Mars, 2033

60 22 Korrik, 2038

61 15 Nentor, 2040

62 15 Dijember, 2030

63 20 Mars, 2033

64 22 Korrik, 2038

65 15 Nentor, 2040

66 15 Dijember, 2030

67 20 Mars, 2033

68 22 Korrik, 2038

69 15 Nentor, 2040

70 15 Dijember, 2030

71 20 Mars, 2033

72 22 Korrik, 2038

73 15 Nentor, 2040

74 15 Dijember, 2030

75 20 Mars, 2033

76 22 Korrik, 2038

77 15 Nentor, 2040

78 15 Dijember, 2030

79 20 Mars, 2033

80 22 Korrik, 2038

81 15 Nentor, 2040

82 15 Dijember, 2030

83 20 Mars, 2033

84 22 Korrik, 2038

85 15 Nentor, 2040

86 15 Dijember, 2030

87 20 Mars, 2033

88 22 Korrik, 2038

89 15 Nentor, 2040

90 15 Dijember, 2030

91 20 Mars, 2033

92 22 Korrik, 2038

93 15 Nentor, 2040

94 15 Dijember, 2030

95 20 Mars, 2033

96 22 Korrik, 2038

97 15 Nentor, 2040

98 15 Dijember, 2030

99 20 Mars, 2033

100 22 Korrik, 2038

101 15 Nentor, 2040

102 15 Dijember, 2030

103 20 Mars, 2033

104 22 Korrik, 2038

105 15 Nentor, 2040

106 15 Dijember, 2030

107 20 Mars, 2033

108 22 Korrik, 2038

109 15 Nentor, 2040

110 15 Dijember, 2030

111 20 Mars, 2033

112 22 Korrik, 2038

113 15 Nentor, 2040

114 15 Dijember, 2030

115 20 Mars, 2033

116 22 Korrik, 2038

117 15 Nentor, 2040

118 15 Dijember, 2030

119 20 Mars, 2033

120 22 Korrik, 2038

121 15 Nentor, 2040

122 15 Dijember, 2030

123 20 Mars, 2033

124 22 Korrik, 2038

125 15 Nentor, 2040

126 15 Dijember, 2030

127 20 Mars, 2033

128 22 Korrik, 2038

129 15 Nentor, 2040

130 15 Dijember, 2030

131 20 Mars, 2033

132 22 Korrik, 2038

133 15 Nentor, 2040

134 15 Dijember, 2030

135 20 Mars, 2033

136 22 Korrik, 2038

137 15 Nentor, 2040

138 15 Dijember, 2030

139 20 Mars, 2033

140 22 Korrik, 2038

141 15 Nentor, 2040

142 15 Dijember, 2030

143 20 Mars, 2033

144 22 Korrik, 2038

145 15 Nentor, 2040

146 15 Dijember, 2030

147 20 Mars, 2033

148 22 Korrik, 2038

149 15 Nentor, 2040

150 15 Dijember, 2030

151 20 Mars, 2033

152 22 Korrik, 2038

153 15 Nentor, 2040

154 15 Dijember, 2030

155 20 Mars, 2033

156 22 Korrik, 2038

157 15 Nentor, 2040

158 15 Dijember, 2030

159 20 Mars, 2033

160 22 Korrik, 2038

161 15 Nentor, 2040

162 15 Dijember, 2030

163 20 Mars, 2033

164 22 Korrik, 2038

165 15 Nentor, 2040

166 15 Dijember, 2030

167 20 Mars, 2033

168 22 Korrik, 2038

169 15 Nentor, 2040

170 15 Dijember, 2030

171 20 Mars, 2033

172 22 Korrik, 2038

173 15 Nentor, 2040

174 15 Dijember, 2030

175 20 Mars, 2033

176 22 Korrik, 2038

177 15 Nentor, 2040

178 15 Dijember, 2030

179 20 Mars, 2033

180 22 Korrik, 2038

181 15 Nentor, 2040

182 15 Dijember, 2030

183 20 Mars, 2033

184 22 Korrik, 2038

185 15 Nentor, 2040

186 15 Dijember, 2030

187 20 Mars, 2033

188 22 Korrik, 2038

189 15 Nentor, 2040

190 15 Dijember, 2030

191 20 Mars, 2033

192 22 Korrik, 2038

193 15 Nentor, 2040

194 15 Dijember, 2030

195 20 Mars, 2033

196 22 Korrik, 2038

197 15 Nentor, 2040

198 15 Dijember, 2030